

садржи и основ стварности тог објекта, називамо сврхом, а подударност неке ствари са оним својством ствари које је могуће само на основу сврхе – сврховитошћу, принцип моћи суђења у погледу ствари природе под емпиријским законима уопште јесте *сврховитост природе* у њеној разноврсности. Смисао таквог појма је да се природа замисли тако, *као да неки разум* садржава основ јединства разноликости њених емпиријских закона. Са друге стране, разлика између трансценденталног и метафизичког принципа је у следећем: помоћу трансценденталног принципа се а priori замишља општи услов под којим ствари једино могу постати објектима сазнања уопште; док метафизички принцип представља услов а priori, под којим се једино а priori могу даље одредити они објекти чији појам мора бити емпиријски дат. Другим речима, сваки принцип формирања појма којем је неопходно ослањање на неки емпиријски појам (од којег ће се затим апстраховати) јесте метафизички, док трансцендентални принципи баратају само чистим разумским појмовима. Принцип сврховитости природе јесте трансцендентални принцип. Кант уводи формулацију *спецификација природе* да би представио начин на који моћ суђења у себи има принцип а priori за могућност природе, али само субјективно – што значи да она не прописује закон природи, него себи самој – за рефлексију о природи. Кант увиђа да је у целокупном одређењу сврховитости потребно посматрати је као целину или систем, чији је човек део или учесник.

Естетско је подручје по Канту подручје субјективне сврховитости, док је природни објекат подручке објективне, реалне сврховитости. Оно што је код представе неког објекта субјективно (без односа према предмету), њено је естетичко својство. Оно што код ње служи сазнајном одређењу предмета, њена је логичка вредност. У сазнању предмета чула ова два односа јављају се заједно, али оно субјективно у представи што *не може* бити делом сазнања јесу задовољство и незадовољство, које не чине никакву разумску законитост, него сврховитост. Нека представа се може ненамерно довести у склад са разумом, а да јој основа ипак не буде разум, већ уобразиља, „као моћ зорова а priori“. Она ће свој предмет ипак сматрати као сврховит за рефлексивну моћ суђења, чиме ће заправо формирати естетички суд о сврховитости објекта, без појма о њему: „ако се предмет, чија се форма [...] у самој рефлексији о њој [...] просуђује као угода код предоцбе таквога објекта, онда се та угода просуђује и као нужно скопчана с његовом предоцбом, дакле вриједна не само за субјект, који схваћа ту форму, него уопће за свакога, који суди. Предмет се онда зове лијеп; а моћ, да се